Finnwatch ry:n lausunto
valtiovarainvaliokunnan verojaostolle
22.11.2023

Asia: U 65/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi pienten ja keskisuurten yritysten kotipaikkaan perustuvasta verotusjärjestelmästä

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle komission nk. Head Office Tax-direktiiviehdotusta koskevasta U-kirjelmästä.

Head Office Tax -veromallin hyödyt kyseenalaisia, lisäksi malliin liittyy väärinkäytösriskejä

Head Office Tax -direktiiviehdotuksessa esitetään käyttöönotettavaksi uutta veromallia, joka mahdollistaisi toisissa EU-maissa sijaitsevien kiinteiden toimipaikkojen verotettavan tuloksen laskemisen yrityksen EU-alueella sijaitsevan pääkonttorimaan verosäännösten mukaisesti. Verotettavaan tulokseen sovellettaisiin kuitenkin kiinteän toimipaikan sijaintimaan verokantaa. Veromallin soveltaminen olisi mahdollista (mutta ei pakollista) mikrokokoisille, pienille ja keskisuurille yrityksille (SME) direktiivissä määriteltyjen edellytysten täyttyessä. Edellytyksiin lukeutuu mm. se, että yritys harjoittaa toimintaa ulkomailla ainoastaan kiinteiden toimipaikkojen kautta (eli kyse ei ole konsernista) ja sen ulkomaisten toimintojen liikevaihto ei ylitä päätoimipaikan liikevaihtoa yli kaksinkertaisesti.

Veromallin käyttöönottava yritys asioisi ainoastaan pääkonttorimaansa verohallinnon kanssa. Tällä tavoin direktiivi pyrkisi komission mukaan vähentämään sen piiriin tulevien yritysten hallinnollista taakkaa ja helpottamaan liiketoiminnan laajentamista toisiin EU-maihin.

Kuten valtioneuvostokin tuo kannassaan ilmi, ei ole täysin selvää, että esitetty malli tosiasiassa edistäisi näitä tavoitteita. Samalla veromalliin liittyy myös ongelmia, joita direktiivissä esitetyt suojasäännökset eivät kaikilta osin poista. Direktiiviin liittyvät epävarmat hyödyt ja jäljempänä esitetyt riskit huomioiden Finnwatch katsoo, ettei direktiivin edistämiselle ole perusteita.

On todennäköistä, että veromallin käyttöönotto johtaisi kokonaistasolla verotulojen pienenemiseen, sillä vapaaehtoista mahdollisuutta pääkonttorimaaverotukseen hyödynnettäisiin hyvin todennäköisesti tilanteissa, joissa siitä on saatavilla verotuksellista etua, mutta ei silloin, kun se kasvattaisi kiinteiden toimipaikkojen verotasoa. Kiinteiden toimipaikkojen sijaintimaiden saamat verotulot voisivat pienentyä nykyisestä, kun verotettava tulos siirryttäisiin laskemaan toisen maan veropohjasäännösten mukaisesti.

Veromalli voisi myös luoda lisäkannusteen siirtää pääkonttori sellaiseen EU-maahan, jonka verolait ovat yritykselle suotuisia. Tästä saatu hyöty muodostuisi nykytilannetta suuremmaksi, kun samoja verotettavan tuloksen laskentasääntöjä sovellettaisiin myös kaikkiin EU-alueella sijaitseviin kiinteisiin toimipaikkoihin.

Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org

Direktiiviesityksen perusteella jää myös epäselväksi, miten uusi malli toimisi Viron yritysverojärjestelmän kohdalla eli tilanteissa, joissa on kyse virolaisen yhtiön toisissa EU-maissa sijaitsevien kiinteiden toimipaikkojen verotuksesta. Tällä on erityisen suuri merkitys Suomen tapauksessa, koska Suomessa sijaitsee paljon virolaisyhtiöiden kiinteitä toimipaikkoja. Viron yritysverojärjestelmä eroaa useimmista muista siten, että Virossa yhteisöveroa maksetaan vasta siinä vaiheessa, kun yhtiö jakaa voittoja omistajilleen. Säännökset eivät saa johtaa siihen, että Suomi ja muut kiinteiden toimipaikkojen sijaintimaat menettävät mahdollisuutensa verottaa alueellaan sijaitsevia virolaisten yhtiöiden kiinteitä toimipaikkoja (jos varojenjakoa ei tapahdu) eikä siihen, että yrityksille syntyy aiempaa suurempi kannuste siirtää toimintansa Viroon. Suomen tulee varmistaa, että näihin riskeihin on vastattu riittävällä tasolla, mikäli direktiivi etenee.

Valtioneuvoston varauksellinen kanta pääosin perusteltu

Finnwatch suhtautuu valtioneuvoston tavoin varauksella siihen, toisiko direktiivissä esitetty veromalli tosiasiassa niitä hyötyjä, joita sillä tavoitellaan. Etenkin verohallintojen kohdalla hallinnollinen taakka saattaisi pienenemisen sijaan kasvaa.

Finnwatch myös yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että (mikäli direktiiviä ylipäätään päätetään edistää) tulisi direktiiviehdotuksesta saada jatkovalmistelussa tarkemmat vaikutusarviot.

Erityisen hyvänä Finnwatch pitää sitä, että valtioneuvosto nostaa kannassaan esiin väärinkäytösten ehkäisemisen tarpeen sekä tarpeen arvioida mallin yhteensopivuutta muiden jäsenmaiden yritysveromallien kanssa. Tämä on tarpeen etenkin Viron yritysveromallin osalta.

Myös valtioneuvoston huoli verotustoimivallan siirtymisestä pois Suomesta on tämän direktiivin kohdalla jossain määrin ymmärrettävämpi kuin kahden muun komission yritysveropakettiin kuuluneen direktiiviehdotuksen kohdalla, sillä jatkossa kiinteiden toimipaikkojen sijaintimaat eivät pystyisi vaikuttamaan siihen, miten uutta veromallia soveltavan kiinteän toimipaikan verotettava tulos laskettaisiin. Keskeisenä erona esimerkiksi suuryrityksille ehdotettuun BEFIT-malliin olisi se, ettei kyse olisi yhdessä sovittujen laskentasäännösten soveltamisesta, vaan siitä, että kiinteän toimipaikan verotettava tulos voitaisiin jatkossa laskea toisen maan kansallisen säännöstön mukaan.

Finnwatch kuitenkin huomauttaa, että kansainvälisen verotuksen ongelmiin puuttuminen edellyttää aina sitä, että eri maiden verojärjestelmiä pyritään harmonisoimaan ja kansallisia säännöksiä korvataan yhdessä sovituilla, kaikkien noudattamilla säännöillä. Tätä ei tule kategorisesti vastustaa sillä perusteella, että muutos voi kaventaa Suomen kansallista päätäntävaltaa.

Finnwatch ry, Malminrinne 1 B, 00180 Helsinki
www.finnwatch.org